

Krystyna Strumiłło*

DETAL W ARCHITEKTURZE WSPÓŁCZESNEJ

DETAIL IN CONTEMPORARY ARCHITECTURE

Detal architektoniczny w przeszłości był to bogaty, rzeźbiarski motyw. Obecnie trudno o tak dekoracyjne formy. Współczesna architektura korzysta z osiągnięć techniki i nauki, odeszła od inspiracji dawnymi epokami. Odkryto piękno konstrukcji budowli, odrzucając ornamentykę. Konstrukcja staje się elementem dominującym, pełniącym funkcję zarówno konstrukcyjną jak i dekoracyjną. Jednocześnie architekci chcąc uzyskać oryginalność zamierzonego rozwiązania zwracają dużą uwagę na wybór oraz sposób użycia materiałów elewacyjnych. Detale przybierają rozmaite postacie, ale pełnią nadal przede wszystkim dekoracyjną funkcję.

Słowa kluczowe: detal architektoniczny, architektura współczesna

In the past architectural detail it was a rich, sculpting motive. Presently it is hard about so ornamental forms. Modern architecture uses with achievements of techniques and sciences and has departed from inspiration old epochs. A beauty of the structure of the building was discovered, repelling the ornamentation. The structure is becoming a dominant element, performing the both structural and decorative function. Simultaneously architects wanting to get the originality of the planned solution are returning the greater attention for the choice and way of using of elevation materials. Details are assuming the various form, but they are performing the decorative function still above all.

Keywords: architectural detail, contemporary architecture

Spoglądając na architekturę minionych wieków i analizując poszczególne style, kierunki i prądy architektoniczne możemy odnieść się do zagadnienia detalu architektonicznego. Łatwo zauważyć, że w przeszłości był czymś innym. Spełniał on przede wszystkim dekoracyjną funkcję, był to bogaty, rzeźbiarski motyw. Obecnie trudno o tak dekoracyjne formy. Współczesna architektura korzysta z osiągnięć

techniki i nauki, odeszła od inspiracji dawnymi epokami. Odkryto piękno konstrukcji budowli, odrzucając ornamentykę. Detal zatem stanowią poszczególne elementy budowli, takie jak: konstrukcja, wykończenie fasady, okien, balustrady itp. Te elementy w przeszłości także istniały, ale przy bogactwie form rzeźbiarskich (ornamenty, fryzy), nie były odbierane w kontekście przyciągającego wzrok detalu.

* Strumiłło Krystyna, dr inż. arch., Politechnika Łódzka, Wydział Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska, Instytut Architektury i Urbanistyki.

Współczesne realizacje takie jak: port lotniczy w Kansai oraz Madryt-Barajas, Muzeum Sztuki w Milwaukee, Muzeum Nauki w Walencji, pawilon Kolumbii na Expo 2000 w Hannoverze posiadają detal w celowo zaakcentowanych podporach, kolumnach. Skłaniają one do refleksji, że konstrukcja staje się elementem dominującym, pełniącym funkcję zarówno konstrukcyjną jak i dekoracyjną. Mogą to być kolumny lub belki tworzące ramy, ułożone pod różnym kątem, ale także widoczna więźba dachowa. Niejednokrotnie całkowita transparentność fasady umożliwia oglądanie wszystkich elementów nośnych czego przykładem jest frontowa elewacja Art Gallery of Ontario Expansion Franka Gehrego. Percepcja detalu zależy oczywiście od odległości, w jakiej znajdujemy się od budynku oraz od skali obiektu. Ciekawe rozwiązanie konstrukcji drewnianej możemy podziwiać w realizacji Michaela Gravesa w Denver Central Library. Budynek wyróżnia się nietypowym sposobem podparcia dachu widocznym z zewnątrz. Z bliska dostrzegamy jeszcze inne fragmenty, takie jak faktura ściany, wykończenie okien, itd.

Z kolei w kościele Padre Pio Pilgrimage we Włoszech autorstwa Renzo Piano konstrukcję stanowią dominujące kamienne, promieniście ułożone łuki, na których wspiera się dach. W innej realizacji nowego skrzydła Art Institute of Chicago wykonanego ze szkła i stali, architekt zastosował rytmiczne podziały elewacji, które współgrają z konstrukcją dachu. Ponadto duże przeszklenia tworzą ciekawe załamanie światła, w czym konstrukcja gra główną rolę. Można to również ocenić przy wejściu do University Museum Of Contemporary Art w Meksyku, w którym odbijające się refleksy światła i cienie belek zmieniają się w zależności od pory dnia.

We współczesnych realizacjach bardzo często rozwiązania materiałowe elewacji zwracają naszą uwagę. Architekci chcąc uzyskać określony cel zamierzonego rozwiązania podejmują wyzwania co

do innowacyjnego sposobu użycia wybranych materiałów. Elewacja istnieje jako obudowa struktury i jednocześnie jej ozdoba. Ściana, która może być wykonana z różnych materiałów, jest eksponowana w indywidualny i oryginalny sposób poprzez konkretny motyw ułożenia zastosowanego materiału. Na przykład Polski Pawilon na Expo w Szanghaju 2010 posiadał ściany zewnętrzne wykonane ze specjalnie powycinanej laserowo wodoodpornej sklejk. Z kolei fasada budynku handlowego w Tokio zaprojektowanego przez Toyo Ito & Associates wykonana jest z blachy stalowej, którą wypełniono betonem. Z jednej strony starano się stworzyć delikatną strukturę, ale też osiągnąć większą odporność. W rezultacie uzyskano oryginalną elewację, która staje się inspirująca i pełni rolę detalu. W takich rozwiązaniach to właśnie zewnętrzne ściany stają się elementem najważniejszym. Projekty Stevena Holla posiadają przemyślaną formę, w których autor zwraca szczególną uwagę na detale. Przykładem może być Weinwelt Loisium w Langenlois, obiekt w którym architekt zastosował w elewacji matowe tafle z aluminium, ułożone pod różnymi kątami. W ten sposób uzyskano oprócz nietypowej ściany, możliwość interesującego odbicia światła.

Budowle powstające w XXI wieku charakteryzują się różnorodnością faktur elewacyjnych, ale są też wzbogacane poprzez stosowanie modnych ostatnio perforowanych blach miedzianych oraz żaluzji. Żaluzje zewnętrzne drewniane bądź aluminiowe, tworzą formy, od małych do większych przesuwnych ścian, dających możliwość zasłonięcia okien przed promieniami słonecznymi. Niejednokrotnie zastaniając całe ściany, decydują o wyglądzie elewacji. Dzięki detalom architektonicznym możliwe jest łączenie różnych większych fragmentów budowli, ale nie tylko. Jednak nadal możemy oglądać interesujące elementy wykonane ze stali, kutego żelaza, np. z motywami roślinnymi podkreślające oryginalność rozwiązań artystycznych. Najczęściej stosowane są

w balustradach oraz kratkach, które wykonane są w bardzo piękny sposób.

Z pewnością należy przyznać, że powszechne uproszczenie form doprowadziło do uproszczenia detalu. Niektórzy zastanawiają się czy on nadal istnieje. Istnieje, ale jest inny. Peter Zumthor uważa, że detale jeśli nam się udadzą, nie są dekoracją, lecz prowadzą do zrozumienia całości, przynależąc niezbywalnie do jej istoty. Ponadto detale determinują formalny rytm, subtelność skali budynku. Mają wyrazić to, czego

w określonym miejscu obiektu wymaga zasadniczy zamysł projektu: przynależność lub podział, napięcie lub lekkość, tarcie, wytrzymałość, kruchość [1].

Interpretacje detalu dziś pozostają bardziej swobodne. Przenośnie, alegorie, skojarzenia są ważnym czynnikiem w podążaniu za tropem twórcy. Obecnie detale architektoniczne przybierają różną postać. Spełniają one w dalszym ciągu przede wszystkim dekoracyjną funkcję, ale to jednak detale z przeszłości są prawdziwymi dziełami sztuki.

PRZYPISY

[1] P. Zumthor, *Myślenie architekturą*, Karakter, Kraków 2010, s. 15.

BIBLIOGRAFIA

Ford R. E., *The Details of Modern Architecture*, The MIT Press, Cambridge, Massachusetts, London, England, 1990.

Jodidio P., *Architecture now! Museums*, Taschen 2010.

Mączyński Z., *Elementy i detale architektoniczne w rozwoju historycznym*, Budownictwo i Architektura, Warszawa 1956.

Plunkett D., Reid O., *Detail In Contemporary Retail Design*, Wydawnictwo Laurence King, 2012.

Vidiella S. A., Herrero F. J., Duran C.S., *1000 Detali w architekturze*, Wyd TMC, 2010.